

Patrycja Pirogowicz

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

AUDYT W PROCESIE GLOBALIZACJI

Streszczenie: Udział w procesie globalizacji stawia nowe wyzwania przed audytem oraz powiększa obszary jego zastosowania. W dobie globalizacji zmienia się specyfika środowiska, w którym działają przedsiębiorstwa. Charakter tego środowiska przestaje być wyłącznie wewnątrzpaństwowy, a staje się także międzynarodowy. Następuje proces ujednoczenia się prawa. Przedsiębiorstwa muszą w swym funkcjonowaniu uwzględniać oprócz standardów krajowych także standardy międzynarodowe. Dostosowywanie się do nowej „globalnej rzeczywistości” może znacznie ułatwić sprawnie funkcjonujący audyt, dzięki któremu będzie można czuć nad efektywnością działania przedsiębiorstw. Z globalizacją wiążą się także pewne niekorzystne zjawiska, takie jak pranie brudnych pieniędzy czy korupcja. Audyt może stać się skutecznym narzędziem ograniczania tych nielegalnych procederów. Jego rola jest tym większa, że skutki tych przestępstw mają już wymiar nie tylko lokalny, regionalny czy państwowy, lecz także światowy.

Słowa kluczowe: audyt, globalizacja, Unia Europejska, fundusze Unii Europejskiej, kapitał ludzki.

1. Wstęp

W dzisiejszych czasach przedsiębiorstwa stale muszą dostosowywać się do szybko postępujących zmian w gospodarce. Niekorzystne „turbulencje” w otoczeniu i rozwijający się w szybkim tempie proces globalizacji wymuszają na przedsiębiorstwach kreowanie wciąż nowych przewag konkurencyjnych, które pomagają osiągnąć lepszą pozycję na rynku zarówno krajowym, jak i międzynarodowym. Jedną z takich przewag konkurencyjnych może się okazać sprawnie funkcjonujący audyt wewnętrzny, który w istotny sposób może wpłynąć na poprawę efektywności ich funkcjonowania. Pęd do gospodarki globalnej sprawia, iż coraz częściej, aby zaistnieć i utrzymać się na rynku, firmy muszą wykazywać jak najlepsze wyniki przedsiębiorstwa oraz przedstawiać się w nieskazitelnym świetle¹.

„Zmienna geometria” nowoczesnej organizacji jest rezultatem m.in. polityki aliansów bezustannie tworzonych i zanikających. Te nowe alianse w sposób ciągły

¹ P. Pirogowicz, *Audyty funduszy unijnych*, [w:] J. Rymarczyk, B. Skulska, W. Michalczyk (red.), *Regionalizm i lokalizacja*, UE, Wrocław 2009, s. 347.

zmuszają do korzystania z nowych relacji i nowych kanałów informacyjnych². Aby funkcjonowały one poprawnie, wprowadzany jest m.in. audyt wewnętrzny.

Żadna organizacja nie funkcjonuje w oderwaniu od otoczenia. W dobie globalizacji również audytu nie można rozpatrywać już tylko w aspekcie narodowym. Posiadanie członkostwa w Unii Europejskiej, przynależność do wielu organizacji międzynarodowych oraz uczestnictwo we wspomnianym już wcześniej procesie globalizacji obligują do śledzenia i stosowania wszelkich standardów międzynarodowych, w tym również w dziedzinie audytu. Co więcej, wymuszają daleko idący proces ich ujednolicenia. Przedsiębiorstwa coraz częściej i w coraz większym zakresie korzystają ze środków funduszy unijnych, które rządzą się restrykcyjnymi prawami. Ażeby jednostki, czy to korzystające z funduszy, czy to je przyznające, sprawnie, efektywnie i gospodarnie nimi rozporządzały, także powinny zostać poddane procedurze audytu, w tym wypadku procedurze audytu funduszy unijnych. W tym aspekcie jego rola jest również nieoceniona. Coraz częściej także jednostki sektora finansów publicznych biorą udział w rozdysponowywaniu i wykorzystywaniu środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. W ich strukturze muszą być uwzględnione odpowiednie systemy oceny funkcjonowania tych funduszy. Walka na poziomie UE z oszustwami i nieprawidłowościami polega na ciągłej współpracy Komisji z audytem wewnętrznym instytucji państw członkowskich. Współpraca ta ma doprowadzić do zwiększenia odpowiedzialności krajów członkowskich za ochronę interesów finansowych Wspólnoty³.

Z powyższych stwierdzeń wynika, że audytor wewnętrzny ma bardzo ważną, a także bardzo trudną misję do zrealizowania w organizacji.

2. Audyt i podstawowe zadania audytora

W ustawie o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 r. (DzU Nr 249, poz. 2104) zawarta jest następująca definicja audytu wewnętrznego⁴: „Audytem wewnętrznym jest ogół działań obejmujących:

1) niezależne badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, o których mowa w art. 47 ust. 3, w wyniku którego kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów;

2) czynności doradcze, w tym składanie wniosków, mające na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki.

Ocena, o której mowa w ust. 1 pkt 1, dotyczy w szczególności:

1) zgodności prowadzonej działalności z przepisami prawa oraz obowiązującymi w jednostce procedurami wewnętrznymi;

² B.R. Kuc, *Audyty wewnętrzne, teoria i praktyka*, Wydawnictwo Menedżerskie PTM, Warszawa 2002, s. 15.

³ P. Pirogowicz, wyd. cyt., s. 347-348.

⁴ Ustawa o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 r., DzU Nr 249, poz. 2104.

2) efektywności i gospodarności podejmowanych działań w zakresie systemów zarządzania i kontroli;

3) wiarygodności sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu”.

Odbiegając od profesjonalnych definicji audytu i audytora zawartych w literaturze przedmiotu, można stwierdzić, iż audytor to swoisty, pokojowo nastawiony „dra piezownik”. Powinien mieć zmysł „tropienia” miejsc, w których mogą zaistnieć nieprawidłowości, oraz wytrwałość w dążeniu do celu. W ostatecznym rozrachunku jednak zamiast aktu zniszczenia „ofiary”, konsekwencją jego pracy powinny być działania przyczyniające się do wzmocnienia organizacji i podniesienia jej pozycji na rynku.

Audytora można również porównać do „detektywa”, który rozwiązuje zagadkę „złej kondycji” przedsiębiorstwa, jednak zamiast bezwzględnie „karać podejrzanego”, poszukuje możliwości poddania go skutecznej „resocjalizacji” (restrukturyzacji, modernizacji itd.).

W obu przypadkach celem wszelkich działań jest nie dokonanie zniszczenia, lecz wywarcie pozytywnego wpływu na funkcjonowanie całej jednostki poddanej audytowi.

Profesjonalny audytor powinien mieć wysokie kwalifikacje, gruntowną wiedzę oraz zdolności analityczne.

Od audytora wymaga się m.in.⁵:

- posiadania wystarczającej wiedzy, która pozwala mu określić znamiona popełnienia oszustwa; powinien znać cechy oszustwa, techniki używane podczas jego popełniania oraz typy oszustwa; nie oczekuje się od audytora wiedzy specjalistycznej;
- zwracania uwagi na sytuacje, które mogą prowadzić do oszustwa, zarządzania dodatkowego śledztwa i zawiadamiania odpowiednich władz. Testy, które są przeprowadzane przez audytorów, oraz właściwy system kontroli zwiększają prawdopodobieństwo wykrycia każdego przejawu oszustwa.

W literaturze przedmiotu najczęściej wskazuje się, iż audytor jest odpowiedzialny za weryfikowanie każdej sytuacji istotnej z punktu widzenia wszystkich interesariuszy. Wymusza to na nim wykonywanie badania zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz danej jednostki. Ma za zadanie wskazywać słabe i mocne strony przedsiębiorstwa. Powinien umieć oszacować ryzyko występujące w danych procesach i umieć efektywnie zarządzać tym ryzykiem. Audytor powinien zwracać baczną uwagę na sytuacje, które mogą prowadzić do oszustwa. Dzięki jego usługom walka z wieloma nieprawidłowościami będzie zdecydowanie łatwiejsza, przestępstwa będą szybciej rozpoznawane i reakcja na nie zdecydowanie korzystniejsza w skutkach (im szybciej wykryjemy dany proceder, tym mniej szkód dla przedsiębiorstwa). Audytor planuje sposób realizacji zadania audytowego, dokonuje wyboru metody badawczej, przeprowadza analizę zidentyfikowanego ryzyka, weryfikuje postawione hipotezy i otrzyma-

⁵ A. Bela, E. Bolesławska, *Oszustwa finansowe. Podręcznik dla audytora*, Wydawnictwo InfoAudit, Warszawa 2005, s. 7.

Tabela 1. Wymagania stawiane audytorowi

Wiarygodność	W obecnych czasach jest bardzo duże zapotrzebowanie na wiarygodność. Chodzi o to, aby w momencie wykrycia każdego oszustwa nie wahać się go ujawnić, bez względu na konsekwencje. Przykładem braku wiarygodności jest upadek Arthura Andersena, jednej z największych firm audytorskich na świecie, która była zamieszana w liczne oszustwa finansowe, w skandale WorldComu i Ekronu. Przykładem wysokiej wiarygodności jest natomiast pani Cynthia Cooper, która jako audytor wewnętrzny WorldComu ujawniła, nie bacząc na konsekwencje, ogromne oszustwa popełniane przez zatrudniającą ją firmę.
Zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług	Usługi świadczone przez audytora powinny odpowiadać najwyższym standardom zawodowym.
Obiektywizm	Wnioski i rekomendacje muszą być oparte na faktach, obiektywnej weryfikacji danej sytuacji. Zadania dla zespołu audytu muszą być tak konstruowane, aby uniknąć potencjalnych konfliktów czy stronniczości.
Unikanie konfliktu interesów	Jeśli zaistnieje konflikt interesów, audytor ma obowiązek zgłosić ten fakt dyrektorowi zespołu audytu wewnętrznego. W takiej sytuacji dyrektor wyznacza innego audytora do tego zadania.
Bezstronność	Jedną z głównych przyczyn stronniczości może być wyznaczenie do wykonania audytu osoby, która wcześniej pracowała w placówce audytowanej. Aby zapobiegać takim sytuacjom, pracownicy zatrudnieni jako audytorzy nie powinni przeprowadzać audytu zadań, które wcześniej sami wykonywali, dopóki nie upłynie dość czasu (zazwyczaj jest to okres 12-24 miesięcy).
Przestrzeganie tajemnicy zawodowej	Obowiązuje zakaz ujawniania bez upoważnienia wszelkich informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności służbowych. Ujawnienie tych informacji może zostać uznane za naruszenie etyki zawodowej oraz może mieć konsekwencje dyscyplinarne zarówno w miejscu pracy, jak i w stowarzyszeniu zawodowym, jakim jest polski oddział IIA.
Zachowanie należytej staranności zawodowej	Standard należytej staranności zawodowej wymaga od audytora ciągłego podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Należyta staranność zawodowa powinna obejmować każdy aspekt przeprowadzanego audytu.
Umiejętność rozwiązywania sporów natury etycznej	Audytor powinien być ciągle wyczulony na zagrożenia konfliktem interesów i zapobiegać zawnazs możliwości ich powstawania.
Profesjonalizm	Aby osiągnąć profesjonalizm zawodowy, audytor powinien posiadać nie tylko wykształcenie ogólne na odpowiednio wysokim poziomie, ale także wykształcenie specjalistyczne. Powinien posiadać odpowiednie certyfikaty zawodowe. Najbardziej cenione spośród nich to: <ul style="list-style-type: none"> • Certified Internal Auditor (CIA), • Certified Information Systems Auditor (CISA), • Certified Information Security Manager (CISM), • Certified Fraud Examiner (CFE)

Źródło: opracowanie własne na podstawie K. Czerwiński, *Audyty wewnętrzne*, Wydawnictwo InfoAudit, Warszawa 2005, s. 19.

ne wyniki. W kolejnym kroku formułuje wnioski oraz dokonuje ich interpretacji, by w konsekwencji wskazać sposoby i możliwości działań naprawczych.

Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu audytora audyt ma szansę stać się nieodłączną częścią życia gospodarczego. Może być skutecznym narzędziem do wykrywania nieprawidłowości, a zarazem poprzez swoje działania wskazywać sposoby rozwiązania problemów organizacji oraz możliwość zamiany słabych stron jednostki gospodarczej w mocne, co w konsekwencji prowadzi do wzmocnienia jej pozycji rynkowej i jej rozwoju. Należy również wskazać na przewagę w wielu przypadkach audytu nad innymi formami kontroli zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Jak już wspomniano, audyt w przeciwieństwie do typowej kontroli prowadzony jest w atmosferze „pokojowego” poszukiwania pozytywnych rozwiązań poprzez współpracę kontrolowanego i kontrolującego.

Obecnie wskazuje się, iż audyt pomaga w zwalczaniu takich przestępstw, jak korupcja, wszelkich form przywłaszczania aktywów czy prania brudnych pieniędzy.

W przypadku gdy audytor wykryje oszustwo, powinien szybko zareagować i podjąć odpowiednie działania⁶.

1. Jeśli audytor uzna, że pracownik podejrzany o popełnienie oszustwa nie zdaje sobie sprawy, iż jego działalność została odkryta, należy:

- opuścić miejsce audytu,
- niezwłocznie skonsultować się z kierownictwem zespołu audytu wewnętrznego,
- udokumentować poczynione odkrycie i podjęte działania.

2. Jeśli audytor uzna, że pracownik podejrzany o popełnienie oszustwa zdaje sobie sprawę, iż jego działalność została odkryta lub że dowody przestępstwa mogą zostać zniszczone, należy:

- zabezpieczyć dowody,
- potwierdzić fakty,
- niezwłocznie skonsultować się z kierownictwem zespołu audytu wewnętrznego,
- udokumentować odkrycie i podjęte działania.

W nawiązaniu do wspomnianego we wstępie audytu środków funduszy unijnych ma on na celu przede wszystkim zapobieganie oszustwom dotyczącym nielegalnej manipulacji tymi środkami. Powinien być dokonywany z punktu widzenia jednostek, które fundusze przyznają, oraz z punktu widzenia przedsiębiorstw je wydatkujących.

Powinno się badać cele, na które przeznaczane są środki z funduszy. Przede wszystkim należy badać, czy są faktycznie wydatkowane zgodnie z zaleceniami oraz czy zapewniona jest odpowiednia ich kontrola.

Ważne jest również to, czy środki, które są przyznawane i wydatkowane, podlegają odpowiedniemu księgowaniu w systemie.

⁶ K. Czerwiński, wyd. cyt., s. 395-396.

Na rozpowszechnienie audytu wewnętrznego duży wpływ wywarły zasady ładu korporacyjnego (*corporate governance*), które zostały wydane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w 1999 r.

Nadzór korporacyjny dzięki swojej strukturze pozwala na osiąganie celów, którymi zainteresowani są sama spółka i jej akcjonariusze. Powoduje, że zasoby przedsiębiorstw są wykorzystywane lepiej i wydajniej. Poprzez te cele kreowana jest odpowiednia relacja między kadrą kierowniczą spółek, radą nadzorczą, zarządem, akcjonariuszami oraz pozostałymi interesariuszami. Nadzór korporacyjny służy zintegrowanemu zarządzaniu i monitorowaniu przedsiębiorstw. Widać z tego, że coraz większy nacisk kładzie się na audyt wewnętrzny oraz zwiększa się wymagania wobec niego. W zmieniającym się dynamicznie środowisku biznesowym bardzo ważne jest, by audyt reagował na wszystkie potrzeby generowane przez uczestników życia firmy. Obecnie wszyscy interesariusze związani z firmą wymagają, aby sytuacja firmy była jak najlepiej zabezpieczona przed błędami czy przestępstwami. Istnieje potrzeba gwarancji stabilizacji sytuacji finansowej zainteresowanych, dlatego też audytorzy muszą być coraz lepsi i coraz bardziej profesjonalni w swoim fachu. Monitoring przedsiębiorstwa powinien być przeprowadzany stale i wciąż uaktualniany. Sprawozdawczość finansowa powinna być przedstawiana jasno i rzetelnie.

Funkcja audytu sprowadza się również do zabezpieczania przed ryzykiem. Chroni on przedsiębiorstwo przed dwiema kategoriami ryzyka: strategicznym i operacyjnym. Pełni głównie funkcję zabezpieczającą, która może polegać na dbaniu o przestrzeganie przepisów (wewnętrznych i zewnętrznych) oraz zapewnianiu integralności i wydajności procesów.

W odniesieniu do funkcji kontrolnej można uznać, iż audyt czuwa nad jakością sprawozdania finansowego.

Do rozwoju audytu i jego funkcji przyczyniają się także wcześniej wspomniane procesy globalizacji i internacjonalizacji. W dobie kiedy świat staje się globalną wioską, działanie przedsiębiorstw będzie wymagało jeszcze większego nadzoru.

A. Zorska przedstawia globalizację jako długofalowy proces integrowania gospodarek narodowych, sektorów, rynków i przedsiębiorstw dzięki rozszerzaniu oraz intensyfikowaniu ponadgranicznych powiązań handlowych, instytucyjnych, kooperacyjnych oraz informacyjnych, co prowadzi do tworzenia się coraz silniejszych współzależności w gospodarce światowej⁷.

Powstaje coraz więcej korporacji transnarodowych, coraz częściej przedsiębiorstwa zakładają filie za granicą, a to powoduje, że zwiększa się kompleksowość ich działania. Kompleksowość z kolei może spowodować wzrost zagrożeń, które mogą dotknąć dane przedsiębiorstwo ze względu na większą złożoność procesów i działania na wielką skalę.

Z globalizacją związane jest zazwyczaj osiąganie większych zysków oraz zdobywanie nowych rynków i klientów. Jednocześnie implikuje to zapewnienie lepsze-

⁷ J. Rymarczyk (red.), *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006, s. 416.

go nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw. Jest to ważne także ze względu na to, iż działanie w środowisku międzynarodowym ma konsekwencje już nie tylko lokalne, regionalne czy wewnątrzpaństwowe, ale także ponadnarodowe. Z tych względów proces globalizacji sprzyja audytowi i powoduje, iż jego rola będzie zyskiwała coraz większe znaczenie w najbliższej przyszłości.

W związku z integracją przeprowadzaną na wielu płaszczyznach życia państw audyt staje się również narzędziem kontroli zgodności czy to ze standardami światowymi, czy to z normami ujednoliconego prawa międzynarodowego.

Z globalizacją wiąże się, jak wiadomo, nie tylko korzyści, ale także zagrożenia, takie jak np. wzrost przestępczości gospodarczej. Proces globalizacji może sprzyjać nielegalnym procederom, takim jak pranie brudnych pieniędzy czy korupcja. Pojawianie się tych zjawisk również wskazuje na coraz większą potrzebę stosowania w przedsiębiorstwach audytu, ponieważ może on być skutecznym narzędziem ograniczania i zwalczania tej nielegalnej działalności, która na wielką skalę staje się jeszcze bardziej niebezpieczna.

3. Audyt w przyszłości

Dostrzegając przedstawione tutaj zalety audytu, należy nadmienić, iż na przestrzeni lat zmienił stosunkowo swoją rolę – wcześniej dotyczył głównie finansów i zapewnienia ich stabilności, obecnie stosowany jest we wszystkich obszarach działalności przedsiębiorstw. Najnowsza generacja audytu wewnętrznego zajmuje się także zarządzaniem ryzykiem biznesowym i sprawdza skuteczność zabezpieczania się przedsiębiorstwa przed tym ryzykiem.

Obecnie znaczenie zyskuje również *co-sourcing*. Polega on na wykorzystywaniu zewnętrznych usługodawców w audycie tylko do wykonywania wybiórczych zadań, które wymagają konkretnych umiejętności (przykładowo w audycie informatycznym). Takie połączenie audytu wewnętrznego i pomocy z zewnątrz tworzy dobrą podstawę prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Audytor wewnętrzny w przyszłości będzie zajmował się coraz częściej audytem proaktywnym. Audyt ten sprawia, że lepiej zarządza się informacją, a przez to pomaga zapobiegać stratom. Strategia audytu proaktywnego koncentruje się na działaniach wspomagających kadrę zarządzającą w usprawnianiu działania systemów informacyjnych w jednostce. Specyfiką tego audytu jest udział audytora wewnętrznego we wszystkich działaniach związanych z opracowywaniem systemów, wraz z opracowywaniem systemu kontroli wewnętrznej. Forma ta będzie odzwierciedleniem współpracy z innymi zespołami w danej jednostce. Dzięki temu lepszy będzie przepływ informacji między poszczególnymi komórkami korporacji oraz większa szansa na wykrywanie mankamentów związanych z gospodarowaniem danego przedsiębiorstwa oraz na zapobieganie ich występowaniu. Związane to będzie także z wdrażaniem odpowiednich systemów kontroli.

Na przyszłość audytu może mieć również wpływ rozpowszechnianie się controllingu. Controlling jest także jedną z nowoczesnych i bardzo przydatnych metod kierowania przedsiębiorstwem. I może w pewien sposób zacząć konkurować z audytem.

Controlling można zdefiniować jako zorientowany na cele przedsiębiorstwa system kształtowania, wspierania i koordynowania określonych jego funkcji, w tym zwłaszcza planowania, sterowania, kontroli oraz gromadzenia i przetwarzania informacji. Metoda ta sprawdziła się w praktyce przedsiębiorstw krajów gospodarki rynkowej, przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych, skąd się wywodzi. W Polsce jest stosowana przede wszystkim w zagranicznych filiach przedsiębiorstw oraz stopniowo jest wprowadzana w przedsiębiorstwach krajowych, zwłaszcza tych, które mają intensywne kontakty zagraniczne⁸.

Kontrola realizowana w ramach controllingu w międzynarodowych organizacjach powinna mieć charakter nie tylko biurokratyczny(formalny) i odnosić się do zasad, procedur, standardów i indywidualnej odpowiedzialności, ale także kulturowy. Kulturowa kontrola ma na celu spowodowanie postępowania pracowników zgodnego z celami organizacji przez konfrontowanie ich z kulturą przedsiębiorstwa, czyli obowiązującymi systemami wartości, normami, filozofią, etosem organizacji i wzorcami zachowań. Kładzie także nacisk na ich rozwój i akulturację, czyli działania, które umożliwią pracownikom zrozumienie „ducha” organizacji, asymilację i identyfikację z nią. W przedsiębiorstwach międzynarodowych, a zwłaszcza globalnych, akulturacja jest poważnym problemem, ponieważ menedżerowie w różnych krajach uznają różne wartości, w niewielkim stopniu mogące być konfrontowane z tymi, które panują w centrali. Niekompatybilność kultury organizacyjnej między centralą a spółkami córkami powoduje, że przekazywanie wiedzy mającej na celu uzyskanie konkurencyjnych korzyści, a także zrozumienie globalnych celów i norm przedsiębiorstwa napotykają trudności. W celu przewycięzenia tego stosuje się specjalne kryteria selekcji, wśród których podstawowe znaczenie ma to, „czy kandydat pasuje do organizacji”. W centrali są organizowane specjalne szkolenia dla menedżerów z filii, dokonuje się ich transferu z centrali do filii oraz między filiami, organizuje się spotkania i popiera ich wzajemne kontakty oraz upowszechnia się „dobre praktyki” między filiami w różnych krajach⁹.

Mając na uwadze powyższe argumenty, warto może rozszerzyć rolę audytu o wskazane sfery działalności przedsiębiorstw i poszerzyć obszary kontroli audytora także o badanie jakości kultury organizacyjnej firmy. Kontynuując myśl J. Rymarczyka, można powiedzieć, że kultura organizacyjna może stać się także istotnym źródłem nieprawidłowości, które wpływają na całą jednostkę i mogą powodować obniżenie jakości jej funkcjonowania. Jednak, jeśli odpowiednio zadbamy również o tę sferę „życia firmy”, może ona okazać się bardzo istotnym czynnikiem jej rozwoju.

⁸ J. Rymarczyk, *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2004, s. 276.

⁹ Tamże, s. 278-279.

Cytaty z książki *Zarządzanie firmą. Strategie. Struktury. Decyzje. Tożsamość* zespołu autorów z Wydziału Strategii i Polityki Przedsiębiorstwa Centrum HEC-ISA Strategor – „każda organizacja może być traktowana jako rodzaj rynku, na którym poszczególne właściwości jednostek mają określoną wartość” czy „na przedsiębiorstwo można patrzeć jak na scenę teatralną, na której się ścierają różni społeczni agenci” – jeszcze bardziej podkreślają, jak istotna staje się w dobie globalizacji kulturowa kontrola w każdym przedsiębiorstwie¹⁰.

4. Zakończenie

Podsumowując, należy wspomnieć, iż nie ulega wątpliwości, że żadna organizacja nie funkcjonuje w odizolowaniu. Musi obserwować otoczenie zarówno bliższe, jak i dalsze. Powinna dostrzegać zachodzące w nim zmiany, wykorzystywać pojawiające się szanse i umieć szybko reagować na zagrożenia. Każde przedsiębiorstwo powinno mieć świadomość, że będąc podmiotem gospodarczym na rynku lokalnym, jest zarazem elementem szerszych struktur krajowych i międzynarodowych. Dlatego każda organizacja powinna uwzględniać i respektować w swoich działaniach normy i przepisy prawa zarówno krajowego, jak i międzynarodowego

Współczesne przedsiębiorstwo powinno stale się rozwijać i zwiększać swoją konkurencyjność. W procesie tym zasadnicze znaczenie będą odgrywać nowoczesne metody zarządzania. W samym procesie zarządzania wzrasta rola audytu wewnętrznego. Staje się on nieodłączną, integralną jego częścią.

Audyty wewnętrzny będzie spełniał funkcję gwaranta zabezpieczenia przyszłości przedsiębiorstwa. Wciąż powinien być dostosowywany do wymogów, jakie nakładają na przedsiębiorstwo gospodarka, społeczeństwo i technika.

Zmiany, które będą wpływały w przyszłości na procesy audytu wewnętrznego, mogą wynikać przykładowo z takich czynników, jak internacjonalizacja gospodarki, rozwój techniki komputerowej czy wspomniany już wzrost ryzyka kierowania przedsiębiorstwem.

Internacjonalizacja powoduje wzrost wymogów stawianych przed audytem wewnętrznym oraz „wymusza” na audytorze konieczność systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Wraz ze zwiększaniem się znaczenia audytu wzrastają pozycja zawodowa i znaczenie audytora. Wykwalifikowany audytor jest coraz bardziej ceniony w korporacjach. Dbając o prawidłowość funkcjonowania wszystkich procesów w przedsiębiorstwie, staje się świetnym „narzędziem” usprawniania gospodarowania jednostek oraz podnoszenia ich efektywności.

¹⁰ Strategor, *Zarządzanie firmą. Strategie. Struktury. Decyzje. Tożsamość*, PWE, Warszawa 1997, s. 509.

Literatura

- Bela A., Bolesławska E., *Oszustwa finansowe. Podręcznik dla audytora*, Wydawnictwo InfoAudit, Warszawa 2005.
- Czerwiński K., *Audyt wewnętrzny*, Wydawnictwo InfoAudit, Warszawa 2005.
- Kuc B.R., *Audyt wewnętrzny, teoria i praktyka*, Wydawnictwo Menedżerskie PTM, Warszawa 2002.
- Pirogowicz P., *Audyt funduszy unijnych*, [w:] J. Rymarczyk B. Skulska, W. Michalczyk (red.), *Regionalizm i lokalizacja*, UE, Wrocław 2009.
- Rymarczyk J., *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2004.
- Rymarczyk J. (red.), *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006.
- Strategor, *Zarządzanie firmą. Strategie. Struktury. Decyzje. Tożsamość*, PWE, Warszawa 1997.
- Ustawa o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 r., DzU Nr 249, poz. 2104.

AUDIT IN THE GLOBALIZATION PROCESS

Summary: Audit in corporations can become one of their competitive advantages. Audit can prevent from many abnormalities which appear in most of companies. It allows to change weak points of enterprises into strong ones. Participation in the globalization process makes a great challenge to audit. Companies should apply not only national but also international standards. It concerns audit too. Abnormalities which appear in enterprises in “global reality” can create global effects.